Nummer 2.3 - juli 2016

De Natuurkijker

Nieuwsblad van IVN en KNNV Amersfoort e.o.

ivn beleef de natuur!

KNNV vereniging voor veldbiologie

Agenda

Zaterdag 2 juli van 14 tot 17 uur aan de hoek van Kapelweg en Arubalaan: **excursie over verspreiding planten**. Jenny Huijskes legt uit hoe wilde planten zich verspreiden en welke dilemma's zich daar bij kunnen voordoen. Een voorbeeld van dat laatste is als uitheemse planten de inheemse verdringen.

Zaterdag 9 juli: **excursie rond verspreiding van planten**. Zie zaterdag 2 juli.

Zaterdag 9 juli: de **1000 soortendag in de herhaling**. Ruim 1400 soorten werden er al geteld in het weekeinde van 21 april, tijdens de opening van Het Groene Huis. Dat aantal neemt zeker nog toe omdat veel soorten nog microscopisch moet en worden gedetermineerd. Voor mensen die het nog eens bij warmer weer en - na het broedseizoen - in uitgebreider opengestelde gebieden willen kijken nodigt de gemeente Amersfoort iedereen uit voor een herhaling op 9 juli. Deze heeft plaats op dezelfde locatie, Het Groene Huis op Landgoed Schothorst. Aanvang: 10 uur. Vervolgens kan iedereen uitzwermen over Park Schothorst en andere natuurgebieden. Om 17 uur afsluitende borrel. Opgeven bij Renée van Assema van de gemeente Amersfoort: R.vanAssema@amersfoort.nl. Zij zorgt voor vergunningen.

23 juli: Start Woesteland Zomerweken. Woesteland is de landelijke jongerengroep van het IVN, met low-budget vakanties waar jongeren tusen de 12 en 30 jaar samen werken, spelen en leren in de natuur. Er zijn reizen naar Drenthe, Vlaardingen, Vlieland en Denemarken. Meer informatie via www.woesteland.nl.

13 augustus, 13 - 15.30 uur: kinderen vanaf 8 jaar zoeken waterbeestjes in Heiligenbergerbeek. Verzamelen bij natuurspeelplaats langs beek, ter hoogte van softbalclub Quick. Organisatie: Elisabeth Groen, 033GROEN en het Waterschap Vallei en Veluwe. Opgeven via st.elisabethgroen@gmail.com .

Zondag 17 juli: 14.00-16.00 uur: natuurexcursie door Bloeidaal. Start: parkeerplaats Koedijkerweg, 3816 BV Voormalig weide- en akkergebied. Bloeidaal is in 2007 ingericht om ruimte te geven aan natuur, recreatie èn waterberging. Bosjes, natte en droge graslanden, poelen, sloten en beken.

Rectificatie en aanvulling

In nummer 2.1 van De Natuurkijker stond een verhaal over bijzondere varens in Den Treek. Het was niet Arie van den Bremer die daar de zeldzame Dryopteris borreri (geen Nederlandse naam) uit de niervarenfamilie ontdekte, maar Tom van Noort. De schrijver van het artikel, Joop de Wilde, had onjuiste informatie binnengekregen en wist dat dus niet. Hem valt niets te verwijten.

Tom van Noort werd weer op het spoor gezet door Tim van de Vondevoort. Deze schrijft:
Ik heb hier een foto onderkant blad van een erg jonge geschubde mannetjesvaren. Belangrijke kenmerken van Dryopteris affinis (geschubde mannetjesvaren) ten opzichte van Dryopteris filix-mas (mannetjesvaren):

- D. affinis heeft min of meer recht afgeknotte deelblaadjes (bij grotere exemplaren goed te zien)
- D. affiinis is meestal groenblijvend en meer glanzend/steviger (D. filix-mas sterft in een 'normale' winter af)
- D. affinis heeft een zwarte/loodkleurige verkleuring op de plek van de aanhechting blaadjes 2e orde en bladsteel. Soms moet je echter wat schubben weg krabben om dit
- te zien. Aan de onderkant van het blad is dit het beste te beoordelen.

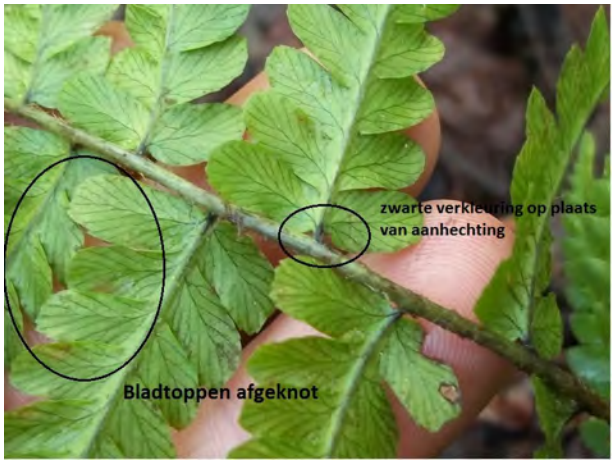

Veertigjarig jubileum: topdag

Alles werkte mee om van het veertigjarige jubileum van de IVN-afdeling Amersfoort en omstreken een succes te maken.

De weergoden toonden zich supermild, de publieke aanloop was gestaag, de hapjes en drankjes waren uitstekend, evenals de sfeer, en alle activiteiten mochten zich in een warme belangstelling verheugen, bijvoorbeeld de aquaria.

Het broodbakken was populair en de broodjes lukten heel goed, vooral dankzij het goed gemaakte deeg van onze eigen bakker Arjen.

Rond een uur of drie werden alle activiteiten even stilgelegd. Voorzitter Ruud van Nus hield een praatje en overhandigde een ter plaatse gemaakte houten bosuil aan CNME-beheerder Rob Hemmelder. De uil heeft vanwege de stand van de ogen een licht droevige uitstraling, maar wordt desondanks een blikvanger van het CNME.

Voor het maken van het beest, met een kettingzaag uit een stuk boomstam, was veel belangstelling.

Bij de foto's: Kinderen kijken belangstellend naar het waterleven in de aquaria. De regenwormenbak stond minder in de belangstelling.

Onder: De overhandiging van de uil.

Steltkluut

Op zoek naar Geoorde Fuut

door Henk Bokkers

Met zes personen vertrokken wij zaterdag 28 mei naar de Groene Jonker, op zoek naar de Geoorde Fuut. Het weerbericht was slecht, maar uiteindelijk werd het een prachtige voorjaarsdag, bijna zonder wind en met temperaturen tussen de 20 en 23 graden.

Bij aankomst werden we welkom geheten door een orkest van vogels, waarbij in eerste instantie de Zanglijster, Merel en Winterkoning de boventoon voerden. Ook de Fitis en Tjiftjaf lieten zich niet onbetuigd.
Even later hoorden en zagen we de Grasmus. Vink en Groenling lieten zich ook goed horen. Voorts hoorden we de Zwartkop met zijn mooie maar korte liedje.
Tijd om de telescopen op te zetten. In het riet zien en horen we de Kleine Karekiet en de Rietzanger. Er scheren roepende Scholeksters over. Achteraan staat een verlaten Kievit en ja hoor, ook de Bosrietzanger met al zijn imitaties is aanwezig.

Vliegles

Op het water een Wilde Eend met jongen en een aantal Meerkoeten. Ook hier is duidelijk te merken dat er jonge Spreeuwen zijn die vliegles krijgen. Over een paar dagen weet niemand meer waar ze gebleven zijn. De Boerenzwaluw voelt zich in zijn element met al die insecten hoog in de lucht.

Op diverse plaatsen langs de randen van de plassen staan Blauwe Reigers te vissen. De jagende Visdief is een prachtig gezicht boven het water. We gaan een stukje verder en zien daar de Krakeend met jongen, evenals een Bergeend en de Kokmeeuwkolonie.
De Zwarte Stern is ook weer zo'n vliegkunstenaar. Langzaam maar zeker

blijven er ook wintersoorten overzomeren. Wij zien hier een Pijlstaart en een paar Smienten. Iets verderop in het water zien we Slobeend en Kuifeend. Voor ons uit vliegt wat weg. Het blijkt een Blauwborst te zijn. Zijn zangseizoen zit er al bijna op.

Krombekstrandloper
Altijd leuk om na te speuren zijn de eilandjes en doorwaadbare plaatsen in het water. Het is dan ook daar dat we de Grutto en de Oeverloper zien. We zien grote groepen Bontbekstrandlopers, maar wat zien we er tussen? Bijna niet te geloven, maar het is een Krombekstrandloper. We hebben de Geoorde Fuut en de Baardman niet gezien, maar onze dag is nu al geslaagd.

Tussen de Grauwe Ganzen loopt een Lepelaar en er vliegt een stelletje Nijlganzen op. Kort daarbij een Fuut met jongen op de rug en een Zomertaling. Langzaam kruipen steeds meer Rietgorzen langs de rietstengels omhoog.

Doel toch half bereikt
En dan toch: we vinden een van onze zoeksoorten. Een paar Geoorde Futen laat zich prachtig bewonderen op het water, Nog mooier is de Rosse Stekelstaart die daar in de buurt zwemt.

Rosse Stekelstaart

Geoorde Fuut

Een Witte Kwikstaart met jongen loopt heen en weer langs de oeverrand, in de verte zien we Tafeleend en Waterhoen.

We dachten hem al een paar keer gehoord te hebben, maar nu weten we zeker dat we de Sprinkhaanzanger horen. En om een goede vergelijking te maken hoeven we niet ver, want even later horen we de Snor. Door de lucht gaan een Aalscholver en een Zilvermeeuw. Nadat er eerder al een Torenvalk van ons af vloog, merken we dat ook andere roofvogels gaan vliegen. In een beeld krijgen we de Bruine Kiekendief en de Buizerd. Ook goed om op de verschillen te letten.

Grootste verrassing
We zijn weer bijna terug als we een Fazant horen, maar de grootste verrassing wacht ons in het laatste plasje waar net een Steltkluut komt aangevlogen.

Onze dag kan niet meer stuk. Bij de auto worden we nog verrast door een Ekster.

54 soorten in een paar uur tijd laten zien hoe waardevol dit natuurgebiedje is. De Baardman houden we voor een volgende keer.

Natuur tussen bedrijven door

door Jos Belleman en Wil Schonewille

Het thema van de IVN-wandeling op zondag 19 juni was een mix van natuur, cultuur en geschiedenis van het bedrijventerrein De Isselt. Omdat het de week van de invasieve exoten was werd extra aandacht besteed aan deze groep.

Er waren achtentwintig belangstellenden, onder wie twee kinderen. We liepen in drie groepen met Hugo, Jos en Wil als gidsen. Het was heerlijk wandelweer met zon en prachtige wolkenluchten. We startten bij de blusvijver, waar natuurvriendelijke oevers zijn aangelegd en zagen daar uitgebloeide dotterbloemen en en enkele zwanenbloem al in bloei. De vijver is onderdeel van het project Proeftuin Isselt.

De ecologisch rijke groenstrook vormt naast een aantrekkelijke lunch- en ontmoetingsplek voor medewerkers van de bedrijven, een groene verbinding tussen de buitengebieden en de stad.

Bloemenmengsels
Er zijn bloemenmengsels ingezaaid en struiken en fruitbomen aangeplant. Voorts is er een poel gegraven en een heuveltje gemaakt van het uitgegraven zand.

We zagen onder meer Knoopkruid, Muskuskaasjeskruid, Margrieten, Akkerdistel en Kaardenbol. Bovenop het heuveltje staan wat struikjes duindoorn ter accentuering van het hoog-laag en droog-nat verschil in biotopen.

Het Groot Dikkopje en een stel zweefvliegen voelen zich er al duidelijk thuis.

De wandeling ging verder langs het jaagpad langs de Eem, waar de Pastinaak volop in bloei stond en langs oude knotwilgen bij de Melksteeg. Dit eeuwen oude melkpad maakt sinds 2013 deel uit

van de ecologische verbindingszone tussen de Heuvelrug en de Eempolder.

Over het nu stille bedrijventerrein, liepen we naar de laatste stopplaats bij de historische Kapelboerderij aan de Isseltseweg, waar wij te woord werden gestaan door de huidige eigenaar. Dit werd door iedereen zeer op prijs gesteld.

Proeftuin
We wandelden terug door de proeftuin waar Edgar van Groningen nog aan het werk was.
In de proeftuin worden planten en bomen aangeplant waarvan de vruchten en noten kunnen worden gegeten.

Edgar gaf aan wel wat extra hulp te kunnen gebruiken bij het onderhoud. Het meeste werk gebeurt met de hand, om de nog jonge aanplant niet te beschadigen.

Edgar is bereikbaar via e-post:
033Groen@gmail.com.

Hoewel de wandeling langer dan twee uur duurde was het voor iedereen een geslaagde middag.

We zagen onderweg gelukkig alleen slechts de invasieve Japanse Duizendknoop, op het terrein van de rioolwaterzuivering.

Zoeken naar de purperreiger

door Henk Bokkers

Zaterdag 25 juli vertrokken we om 9.00 met drie mensen naar de Zouweboezem om te gaan zoeken naar de Purperreiger. Het weer was droog en heerlijk voor een wandeling.

Bij aankomst vormden Tjiftjaf, Zwartkop, Winterkoning, Merel en Zanglijster met een aantal Spreeuwen het openingsconcert.

Uitkijkend op een natte vlakte zagen we al direct een aantal Blauwe Reigers. Scholeksters scheerden over ons heen. Een Buizerd draaide zijn rondjes op de thermiek. Twee Bruine Kiekendieven hingen boven het rietland. In de verte op een plas dobberden Wilde Eend en Grauwe Gans tussen de Meerkoeten.

Boerenzwaluwen en Gierzwaluwen zochten insecten in de lucht, en de Koekoek liet zich op de achtergrond horen.

Na een stukje lopen kwamen we bij een vlonder van waar we konden genieten van de Zwarte Sterns met hun nesten in de houten kistjes die daar voor in het water zijn gelegd.

Ook op de hier nog behoorlijk veel aanwezige Krabbescheer de nodige nesten en jongen van de Zwarte Stern. Omdat we hier iets langer bleven konden we ook kijkend naar de lucht genieten van overtrekkende Houtduiven, een Torenvalk en Aalscholver. Ook de eerste Purperreigers lieten zich hier goed bewonderen.
In het weiland aan de overkant: Grutto, Tureluur en Kievit.

In het water een Fuut met jongen en Kuifeend. Vanuit het riet het gezang van Kleine Karekiet, Rietzanger en Rietgors. In de kleine boomgaard aan de andere kant Zwarte Kraai, Kauw, Vink en Groenling. Ineens een groepje doortrekkende Putters.

Purperreiger

We gaan verder in de richting van het vogelscherm. Onderweg het geluid van de echte rietvogels als:
Sprinkhaanzanger, Snor, Bosrietzanger en ineens zien we ook een groepje Baardmannen.

Er vliegt een Lepelaar over. Een betrekkelijke nieuwkomer hier is de Cettizanger die we goed te horen krijgen.

Op het water zien we onder meer Bergeend en Krakeend.

Als we terug lopen zien en horen we in de boomgaard de Roodborsttapuit en de Grasmus. Ook komt hier de Fitis goed tot zijn recht. Bij de woningen laten de Huismussen horen dat ze er ook nog zijn.

Ekster, Gaai en Grote Bonte Specht zitten eveneens in de buurt van de woningen.

Als afsluiter zien we nog net de grote sikkelvorm van de Boomvalk.

De wandeling was niet lang, maar met vijftig soorten wel boeiend.

IVN denkt mee over Groenvisie Amersfoort

door Olav-Jan van Gerwen

Het was een lange zit, zaterdag 25 juni, in het Groene Huis. Ruim drie uur lang stemden ruim 35 aanwezigen onder leiding van burgemeester Bolsius over bijna 70 ingediende amendementen op de concept Groenvisie Amersfoort.

Er waren tekstuele verbeteringen, vérgaande inhoudelijke aanpassingen en aanvullingen (zie http://groenvisieamersfoort.nl/wordpress/?page_id=461).

De Groenvisie ademt de geest van samen, samen, samen. De burger komt daarbij royaal aan bod. Maar hier en daar wel enigszins ongelukkig: 'Burgers hebben gebrek aan deskundigheid' hebben we geamendeerd omdat het belangrijk is dat burgers gebruik kunnen maken van de kennis van natuur- en milieu-organisaties en van de vele wijk- of gebieds-gerelateerde 'Vrienden van'-organisaties.

Rol voor milieuorganisaties

En we hebben aangevuld dat voorlichting en educatie van burgers – jong en oud – van groot belang is en dat voor de natuur- en milieu-organisaties hier een duidelijke rol is weggelegd.
Over jong en oud gesproken, de aandacht voor de jeugd misten wij volledig in de Groenvisie. Dat kan natuurlijk niet waar zijn. Immers: 'wie de jeugd heeft, heeft de toekomst' en 'jong geleerd oud gedaan'. Dus via een amendement hier aandacht voor gevraagd en daar aan gekoppeld aandacht voor het (basis-, middelbaar en voortgezet) onderwijs. Aangenomen!

Bedrijfsleven

Ook het bedrijfsleven misten we. Niet onbelangrijk want ook bij ZZP-ers, start-up ondernemers, midden- en kleinbedrijf zit veel energie, kennis en creativiteit, die we heel goed kunnen en moeten gebruiken bij het realiseren van de ambities uit de Groenvisie. En dat vergt een andere, meer faciliterende rol van de gemeente en haar ambtenaren. Ook aangenomen.
Een derde redelijk ingrijpende opmerking ging over de financiering van de Groenvisie. "Alles moet budgettair-neutraal worden uitgevoerd, dus de burgers en vrijwilligersgroepen moeten keihard op zoek naar andere financierings-mogelijkheden" aldus de concept-tekst. Dat vonden we wat al te boud en wij gelukkig niet alleen. De nieuwe tekst vraagt om vanuit de beschikbare budgetten voor realisatie van plannen en projecten – denk aan rioolvervanging, gebiedsontwikkeling, beheer openbare ruimte - de uitgangspunten van de groenvisie mee te koppelen.

Opgelucht

Het projectteam was zichtbaar opgelucht na de vergadering. "We hebben een Groenvisie die we – na verwerking van alle aangenomen amendementen – aan de gemeenteraad kunnen voorleggen."
Aan een proces van jaren dat aan de huidige versie van de Groenvisie is voorafgegaan – met veel vallen en opstaan - is nu (bijna) een eind gekomen. In september wordt de eindversie aan de gemeenteraad voorgelegd.

Van groot belang

Voor de stad en zeker ook voor de milieu- en natuurorganisaties in Amersfoort is het belangrijk dat de Groenvisie er is. Immers: "Concreet betekent dit dat de groene wensen uit deze Groenvisie bij iedere afweging van belangen moeten worden meegenomen en meegewogen, iedere keer als er besluiten worden genomen over projecten die consequenties (kunnen) hebben voor de leefomgeving in de stad." Die staat. Mooie uitdaging ook voor ons IVN-ers om daar aan bij te dragen. Mooi ook dat de gemeente bij het schrijven van de Groenvisie heeft gekozen voor een burgerparticipatie-aanpak. Op deze manier is het echt een Groenvisie van ons allemaal. Want inderdaad: "Samen maken we de stad groener!" (zoals de ondertitel van de Groenvisie luidt).

Verrukt door orchidee

door Stien den Braber

Onlangs fietste ik in Den Treek en ik werd verrast door het stuk dat vroeger heide was en nu vernat is. Er staat veenpluis te bloeien en ik zag de gevlekte orchis! En niet zomaar eentje, wat ik al bijzonder had gevonden, maar een heleboel.
Ik ben er nog steeds verrukt van.

Te koop

Een zakverrekijker, merk Vixen, 10 x 28, waterdicht. In goede staat. Prima voor beginnende vogelaar. Vraagprijs 30 euro.

TomTom, up to date met informatie over West-Europa en flitsers. Vraagprijs 30 euro.

Meer informatie bij de redactie, e-post redactie.natuurkijker@gmail.com en tel. 06 400 488 06.

Opschonen kades

op vrijdag 16 juni hebben vrijwilligers van het IVN de kademuren van de binnenstad van Amersfoort weer vrij gemaakt van houtachtige planten die de kwetsbare kades kapot kunnen drukken.
Dit is gebeurd op verzoek van de gemeente. Het IVN krijgt hier voor een vergoeding.
Aan de actie wordt meegewerkt door enkele schippers van De Waterlijn. Zij waren met drie man en drie boten sterk uitgerukt.

Foto: Henri Linthorst

Colofon

De Natuurkijker is het gecombineerde blad van de KNNV en het IVN Amersfoort en en omstreken.
Het blad verschijnt op papier en digitaal op 1 maart, 1 juni, 1 september en 1 decem- ber, en tussendoor wanneer er iets is te melden, maar dan alleen digitaal. Redactie: Kees Quaadgras

Tijdelijk E-postadres:

redactie.uitloper@gmail.com

Dit adres wordt nog vervangen. Het IVN is erkend als ANBI.

Nog enkele beelden van de viering van het 40-jarig bestaan

Foto's Hennie van Vliet

Het IVN

Het IVN, Instituut voor natuur- en milieu-educatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer (kennis over) natuur en een betere kwaliteit van het milieu.

Verspreid over Nederland heeft het IVN zo'n 170 plaatselijke afdelingen en een aantal regionale consulentschappen. Meer dan 17.000 leden zetten zich actief in voor de natuur en het milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

Minimum bedragen contributie: actief lid € 20,-, gezinslid € 5,-, donateur € 10,- en
jeugdlid € 10,-.
Uitgaven: vier maal per jaar het landelijke blad Mens en natuur. Plus vier maal per jaar de lokale uitgave De Natuurkijker. Plus digitale nieuwsbrieven, ook onder de naam De Natuurkijker.

Voorzitter Ruud van Nus
Tel. 033 - 462 30 11
E-mail ruudvannus@live.nl

Meer informatie: www.ivnamersfoort.nl

De KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is een vereniging voor veldbiologie en houdt zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. Jong en oud kunnen er terecht. Onder de leden zowel vakmensen als liefhebbers die meer willen weten.

De KNNV verzorgt excursies, kampen, reizen, lezingen en inventariseert natuurgebieden. Leden ontvangen het verenigingsblad Natura dat zes keer per jaar verschijnt, met informatieve artikelen over natuur, natuurbescherming, boekbesprekingen en nieuws uit de vereniging. KNNV-leden krijgen kortingen op boeken uit de eigen KNNV-Uitgeverij.

Het lidmaatschap van de vereniging kost 28 euro per jaar voor leden en 14 euro voor huisgenootleden. Donateurs betalen minimaal 10 euro per jaar.
Uitgaven: vier maal per jaar het landelijke blad Natura. Plus vier maal per jaar de lokale uitgave De Natuurkijker. Plus digitale nieuwsbrieven, ook onder de naam De Natuurkijker.

Voorzitter: Joop de Wilde
Tel. 033 494 21 26
E-mail: jdewilde@euronet.nl

Meer informatie:
www5.knnv.nl/amersfoort.